

Informacija o razmjeni podataka između registara

Uvod

Razmjena podataka između državnih registara i evidencija je dobila svoje puno značenje pravnim utemeljenjem u **Zakonu o upravnom postupku** ("Službeni list CG" br 037/17 od 14.06.2017), gdje se, između ostalog, u članu 105 prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja kaže: „Podatke o činjenicama o kojima se vode službene evidencije, bez obzira u kojoj se formi vode (pisanoj, elektronskoj i dr.) ovlašteno službeno lice pribavlja po službenoj dužnosti.”

Takođe je odredbom člana 19 **Zakona o elektronskoj upravi** („Službeni list CG“ br. 72/19) koji se primjenjuje od 4.jula 2020, propisano između ostalog, da su „organi koji registre i evidencije iz okvira svoje nadležnosti vode u elektronskoj formi (elektronski registar) i upravljaju svojim informacionim sistemima dužni da podatke iz elektronskih registara i informacionih sistema razmjenjuju preko **Jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu podataka (JSERP)**.

Krajem 2020.godine usvojeni su podzakonski akti: Uredba o načinu upravljanja i drugim pitanjima od značaja za funkcionisanje Jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu podataka, Pravilnik o tehničkim uslovima i sigurnosnim standardima za pristup jedinstvenom sistemu za elektronsku razmjenu podataka i Pravilnik o izgledu i sadržaju obrazaca za dostavljanje podataka o elektronskim registrima i informacionim sistemima, kao i sadržaju i načinu vođenja Metaregistra, a koji su dodatno uredili načine funkcionisanja sistema JSERP, dobijanja pristupa sistemu i prijave registara u Metaregistar.

Kao rezultat prethodno navedenih normativnih, ali i mnogobrojnih tehničkih preduslova, u Ministarstvu javne uprave je uspostavljen Jedinstveni sistem za elektronsku razmjenu podataka (JSERP) između državnih organa i organa državne uprave.

Platforma JSERP obezbjeđuje komunikaciju između postojećih informacionih sistema i registara i bržu razmjenu informacija između građana i uprave, omogućavajući automatizovanu razmjenu i upotrebu velikih količina podataka iz državnih registara, te je samim tim i pružanje usluga elektronskim putem značajno poboljšano. Automatska razmjena podataka uveliko olakšava posao i službenicima u javnoj upravi, smanjujući obim i količinu posla, dok se istovremeno s druge strane efikasnije pružaju usluge građanima i privredi.

Ključni benefiti upotrebe sistema za elektronsku razmjenu podataka se ogledaju u sledećem:

- Pojednostavljaju procedure razmjene;
- Redukuje se unos podataka, eliminiše njihovo multipliciranje putem ponovnog unosa;
- Povećava transparentnost u organima u smislu davanja na uvid informacija (autentični, odnosno izvorni podaci);
- Unapređuje se sveukupna djelotvornost javne uprave.

Presjek trenutnog stanja

Pristup platformi JSERP ima 21 institucija dok je u Metaregistar prijavljeno 44 registara. Trenutno su aktivne elektronske razmjene podataka između **18 parova registara** putem kojih se odvija razmjena podataka preko nekog određenog web servisa. Tokom 2024. godine bilo je preko 8 miliona upita kroz navedenu platformu. U Tabeli broj 1 su prikazane institucije koje su prijavile registre u Metaregistar.

Naziv institucije	Registar
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Vinogradarski registar
Ministarstvo ekonomskog razvoja	Registar prijava патената
	Registar патената
	Registar dizajna
	Centralni turistički registar
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Registar izdatih dozvola za oružje
	Registar izdatih saobraćajnih dozvola
	Registar izdatih putnih isprava
	Registar izdatih ličnih karata
	Registar izdatih dozvola za strance
	Registar izdatih vozačkih dozvola
	Centralni registar stanovništva
Ministarstvo pravde	Kaznena evidencija krivičnih sankcija maloljetnika
	Kaznena evidencija pravnih lica
	Registar novcanih kazni I prekršajne evidencije ROF
	Registar kaznene evidencije
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	Registar djece u vaspitno-obrazovnim ustanovama
Uprava carina	Centralni registar obaveznika i osiguranika
	Centralni registar privrednih subjekata
Uprava za vode	Registar vodne dokumentacije
Uprava za zaštitu kulturnih dobara	Glavna knjiga nepokretnih kulturnih dobara
	Glavna knjiga nematerijalnih kulturnih dobara
	Knjiga prethodno zaštićenih dobara
	Imenik kulturnih dobara
	Evidencija o prestanku statusa kulturno dobro
	Evidencija o privremenom / trajnom unošenju kultur. dobara
	Evidencije kulturnih dobara od međunarodnog značaja
	Evidencija kulturnih dobara od nacionalnog značaja
	Evidencija kulturnih dobara od lokalnog značaja
	Evidencija o privremenom/trajnom iznošenju kultur. dobara
	Evidencija inicijativa za uspostavljanje zaštite
	Glavna knjiga pokretnih kulturnih dobara
Glavni grad Podgorica	Matični registar vjenčanih
	Upisnik o ovjeri potpisa, prepisa i rukopisa
	Pisarnica-elektronski sistem za upravljanje dokumentima

Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	Registar prava/postupaka iz Socijalne i dječije zaštite
	Registar podataka o korisnicima materijalnih davanja
Hidrometeorološki zavod	Podaci o kvalitetu voda
	Klimatološka baza CLIDATA
	Baza hidroloških podataka
	Seizmološka baza podataka
	Registar istorije registrovanih ubrzanja jakih zemljotresa
	Fenološka baza
Podaci o kvaliteta vazduha	

Tabela broj 1 Spisak registara u Metaregistru

Najveći korisnik sistema JSERP je Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije koji je tokom 2024.godine imao najviše upita kroz sistem radi pružanja usluga Socijalnog kartona, gdje je prema dostupnim registrima Ministarstva unutrašnjih poslova ostvareno preko 7 miliona upita. Broj upita od strane Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije prema Poreskoj upravi u odnosu na 2023 godinu je povećan gdje smo imali progresivan rast od preko 400.000 upita. U toku je sprovođenje detaljne analize ostalih postojećih ruta Socijalnog kartona u cilju njihovog prebacivanja preko platforme JSERP-a, naročito tamo gdje postoji opravdana potreba sa aspekta informacione bezbjednosti i primjene načela Zakona o elektronskoj upravi, a gdje su trenutno uspostavljene peer-peer konekcije.

Ukoliko posmatramo lokalni nivo, Glavni grad Podgorica je jedan od pozitivnih primjera u korišćenju sistema. Broj upita Glavnog grada Podgorice prema drugim institucijama za razmjenu podataka u odnosu na 2023. godinu porastao je za preko 400.000.

Unapređenje razmjene podataka između registara – naredni planovi

U toku je izrada nove platforme sistema za elektronsku razmjenu podataka – JSERP koja između ostalog treba da omogući brzo i efikasno povezivanje novih članova (institucija) sa sistemom JSERP, bezbjedan prenos podataka između članova JSERP-a i čuvanje evidencija u standardnom i mašinski čitljivom formatu.

U skladu sa postojećim zahtjevima od strane trenutnih korisnika sistema JSERP, predviđeno je da nova platforma za razmjenu i integraciju podataka obezbjedi sljedeće funkcionalnosti:

- standardan i bezbjedan kanal za razmjenu podataka, putem standardizovanog protokola za razmjenu poruka, za kriptografsku bezbjednost i razmjenu poruka;
- kontrolu detaljnijih prava na pristup podacima, definisanjem djelova ili podsistema informacionog sistema članova JSERP koji se koristi za pružanje ili korišćenje usluge podataka, kako tehnološki tako i organizaciono;
- standardizovani mehanizam za konzumiranje web servisa za podatke na osnovu certifikata za potvrdu identiteta i potpisivanje;
- razmjena poruka putem JSERP-a u skladu sa bezbezbjedonosnim principima neporecivosti svojstava svake poruke koja se razmijeni;
- usmjeravanje poruka i sadržaja između svih podržanih izvora i odredišta, na osnovu procjene pravila poslovanja;

- uključivanje novog člana bez potrebe za dodatnim razvojem ili reprogramiranjem postojećih web servisa;
- izrada novih komponenti sistema JSERP-a meta-registar i administrativni portal JSERP-a, optimizacija procedure za povezivanje institucija, administracija korisnika, administracija tehničkih parametara i dokumentacija za dostupne web usluge;
- izrada kataloga web usluga treba da pruži pregled svih dostupnih web usluga od strane pojedinačnih institucija, kao i integracija sa dostupnom tehničkom dokumentacijom i obrascem za pokretanje administrativnih procedura za pristup web servisu;
- unapređenje monitoring okruženja JSERP-a, nadogradnja JSERP-a podsistemom kontrolne table, koji će omogućiti praćenje transakcija, statističko i praćenje performansi kroz različite widget-e, tabele i statističke podatke koji se mogu pretraživati i filtrirati po uslugama, instituciji i vremenskom periodu;
- upravljanje transakcionom evidencijom koja omogućava šifrovano i vremensko skladištenje evidencija, koja će biti dostupna u odjeljku Moji podaci na novom portalu eUprave.

Pored navedenog nova platforma imaće i dvojak u ulogu, kao čvorište za razmjenu podataka za institucije koje već pružaju web usluge, kao i servisni magistralu za razvoj web servisa za institucije koje ne razvijaju sopstvene usluge.

Svi ovi procesi usklađeni su sa dinamikom i predviđenim aktivnostima u akcionim planovima koji prate Strategiju reforme javne uprave 2022-2026, Strategiju digitalne transformacije 2022-2026, Strategiju saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026, a takođe i u Akcionom planu za interoperabilnost registara koji imaju ulogu u upravljanju tržištem rada u Crnoj Gori, kao i u Nacionalnom akcionom planu za sprovođenje Inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2023-2024. Kako je interoperabilnost registara i informacionih sistema proces koji omogućava da tehnološki potpuno divergentni sistemi međusobno komuniciraju i razmjenjuju unaprijed standardizovane poruke, time se postiže konceptualni model integrisanih javnih usluga, koji će i dalje biti prepoznat u svim budućim strateškim planovima razvoja elektronske uprave.

Unaprijeđena tehnološka platforma JSERP i izrada novog portala elektronske uprave će, integracijom sa drugim značajnim dijeljenim sistemima: NS-eID-om (sistemom za elektronsku identifikaciju i autentifikaciju), NS-NAT-om (sistemom za elektronsko plaćanje i kontrolu naplate javnih prihoda) i eDMS-om (sistemom za elektronsko upravljanje dokumentima), obezbjediti sve uslove za uspostavljanje savremenog digitalnog ECO sistema. Ovakav koncept daje osnovu za postepeno stvaranje uslova za razvoj modernih elektronskih servisa koji su imperativ današnjice u digitalnoj transformaciji cjelokupnog društva.